

Rok akademicki:

2018/19

Jednostka prowadząca:

Instytut Historii WHiDK

Kierunek:

Historia

Grupa specjalności:

Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła

Poziom:

studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

Wykład monograficzny

Nazwa szczegółowa przedmiotu:

Władze państwowe wobec Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1945-1970 - problematyka personalno-organizacyjna

Język:

PL

Typ przedmiotu:

przedmiot podstawowy i kierunkowy

Przedmiot obieralny:

tak

Rok studiów, semestr:

rok II, semestr zimowy

Wymiar:

wykład: 30 godz.

Punkty ECTS:

wykład: 2

Forma zaliczenia:

wykład: zaliczenie bez oceny

Prowadzący:

wykład: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

Koordynator sylabusu:

ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek

Sylabus dostępny w ramach:

- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją](#) (Aizd), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją](#) (Aizd), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy

- [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Turystyka historyczna](#) (Th), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła](#) (H1), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła](#) (H1), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła](#) (H1), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: archiwistyka, zarządzanie dokumentacją i infobrokerstwo](#) (H2), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: kultury Azji, turystyka historyczna, zarządzanie dziedzictwem materialnym i niematerialnym](#) (H3), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/1ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- [Wykład monograficzny](#) [na kierunku:] [Historia - specjalności: kultury Azji, turystyka historyczna, zarządzanie dziedzictwem materialnym i niematerialnym](#) (H3), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

Wymagania wstępne:

Wiadomości pozyskane w trakcie nauki w szkole średniej oraz w poprzednich latach studiów, umiejętność

analizowania tekstów źródłowych i opracowań.

Cele:

Celem wykładu jest zaznajomienie słuchaczy z podstawowymi problemami w relacjach władze państwowe – Kościół katolicki w aspekcie personalno-organizacyjnym w latach 1945-1970

Treści kształcenia:

Okres przejściowy w relacjach państwo-Kościół (1944-1948)

T_1. Relacje nowych władz z Kościołem katolickim od lipca 1944 do 1946 r.

T_2. Likwidacja struktur Kościoła greckokatolickiego i relacje państwo Kościół do wyborów w 1947 r.

T_3. Sytuacja Kościoła w latach 1947-1948 (do lipca)

Władze zajmujące się Kościołem w Polsce – struktury i ludzie

T_4. Władze partyjne zajmujące się walką z Kościołem w okresie stalinowskich – struktura, metody działania

T_5. Struktury bezpieki zwalczające Kościół i władze administracyjne do 1956 r.

T_6. Władze państwowe zajmujące się Kościołem w okresie rządów Władysława Gomułki – reorganizacje, metody działania

Próba dezintegracji Kościoła – ruch „księży patriotów” i „intelektualistów” w okresie stalinowskim

T_7. Początkowa faza formowania ruchu „księży patriotów”

T_8. Ruch „księży patriotów” i intelektualistów w latach 1950-1952

T_9. Ruch księży patriotów w latach 1953-1956 (dominacja PAX-u)

Spory związane z polityką personalną Kościoła w okresie stalinowskim

T_10. Dekret z 9 II 1953 r. i akcja ślubowania księży na wierność PRL

T_11-12. Spory związane z obsadą kluczowych parafii

T_13. Próba przejęcia kontroli przez państwo nad kuriami, seminariami i urzędami dziekańskimi

Polityka personalna i dezintegracja Kościoła w okresie rządów Gomułki

T_14. Dekret z 31 XII 1956 r. i spory dotyczące polityki personalnej

T_15. Dezintegracja duchowieństwa za Gomułki (1956-1970)

Semestr II:

T-1. Problem tajnej współpracy niektórych duchownych z UB i SB – studium jednego przypadku

T_2. Zagadnienia metodologiczne związane z pozyskiwaniem agentury przez aparat bezpieczeństwa

T_3. Tworzenie sieci agenturalnej

T_4. Skala rozwoju sieci agenturalnej

T_5. Zrywanie współpracy

T_6. Represje wobec księży wspierających podziemie niepodległościowe – księża zamordowani

T_7. Represje i przymuszenie do współpracy

T_8. Kazus ks. Jana Stępnia

T_9. Inne przyczyny aresztowań księży w okresie stalinowskim

T_10. Represje wobec biskupów – aresztowania w okresie stalinowskim

T_11. Represje majątkowe i fiskalne wobec duchowieństwa i Kościoła w latach sześćdziesiątych

T_12. Więzienie i dezintegracja środowiska kościelnego - kazus ks. T. Kęsika

T_13. Sprawa Wierzbicy

T_14. Problematyka związana z budownictwem sakralnym w okresie stalinowskim

T_15. Konflikty wokół budownictwa sakralnego w okresie rządów Władysława Gomułki

Efekty kształcenia:

Ew_1. Posiada pogłębioną, uporządkowaną wiedzę w zakresie historii relacji państwo-Kościół w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem działań władz wobec hierarchów w latach 1945-1989 (K_W05),

Ew_2. Posiada pogłębioną wiedzę o możliwościach interpretacji faktów historycznych (K_W06)

Ew_3. Potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i opracowań (K_U01), Umie samodzielnie zdobywać wiedzę w zakresie objętym tematyką zajęć (K_U04)

Eu_1. Ma świadomość poziomu swojej wiedzy, rozumie potrzebę ciągłego samokształcenia (K_K01),

Ek_1. Ma pogłębione przekonanie o sensie, wartości i potrzebie realizacji misji historyka (K_K03); Jest świadomy roli Kościoła w procesie historycznym (K_K05)

Metody i narzędzia dydaktyczne:

M_1. Wykład;

M_2. Prezentacja;

M_3. Analiza tekstów źródłowych

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

W_1. Do zaliczenia wykładów wymagana jest obecność studentów na zajęciach (w przypadku trzech nieusprawiedliwionych nieobecności student musi zdać dodatkowe kolokwium z wyznaczonej partii materiału). Sprawdza się wówczas znajomość informacji podanych na wykładzie.

W_2. Student zobowiązany jest do zaznajomienia się z treściami wykładów oraz podstawowymi monografiami.

W_3. Końcowym sprawdzianem wiedzy będzie kolokwium ustne z zakresu materiału poznanego w trakcie wykładów oraz związanej z nimi lektury.

Lektury podstawowe:

Dudek A., Gryz R., Komuniści i Kościół w Polsce (1945-1989), Kraków 2003.

Żaryn J., Dzieje Kościoła katolickiego w Polsce (1944-1989), Warszawa 2003.

Stanaszek B., Diecezja sandomierska w powojennej rzeczywistości politycznej 1945-1967, t. 1, Sandomierz 2006.

B. Stanaszek, Księża diecezji sandomierskiej więzieni przez władze komunistyczne po II wojnie światowej, Rzeszów 2008.

Lektury uzupełniające:

Fijałkowska B., Partia wobec religii i Kościoła w PRL, t. 1, Olsztyn 1999, t. 2, cz. 1-2, Olsztyn 2000.

Noszczak B., Polityka państwa wobec kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w okresie internowania prymasa Stefana Wyszyńskiego 1953-1956, Warszawa 2008.

Uwagi: